

KYPR

Oficiální název: Kyperská republika

Hlavní město: Lefkosia

Rozloha: 9.250 km²

Délka pobřeží: 648 km

Počet obyvatel: cca 770.000

Hustota zalidnění: 92 lidí na km²

Úřední jazyk: řečtina, turečtina

Státní zřízení: pluralitní republika s jednokomorovým parlamentem

Časové pásmo: + 2 h (+ 3 h v létě)

Měna: EUR

Hrubý domácí produkt: 11.950 \$/os.

Nejvyšší hora: Olymbos - 1.953 m n.m.

Nejnižší bod: Středozemní moře - 0 m n.m.

Největší město: Lefkosia (170.000 obyvatel)

Přírodní nebezpečí: sucha, zemětřesení

Kypr má za sebou bohatou historii, je plný kulturních tradic a historických památek. Téměř všechny dny v roce jsou slunečné s příjemnými teplotami okolo 20 °C. Poskytování veškerých služeb je tu na dobré úrovni, téměř na všech místech se domluvíte anglicky nebo německy. Jídlo je tu opravdu vynikající a tradiční kyperské víno má tisíciletou tradici. Přitom můžete naslouchat tradiční ostrovní hudbě nebo si zatančit některý z kyperských tanců.

Můžete tu trávit celé dny poznáváním archeologický nalezišť, na kterých budete moci objevovat zbytky obydlí staré tisíce let a předměty v nich nalezené. Přečísané barevné mozaiky vám přiblíží způsob života v dávných dobách. Krásné fresky, byzantské kostely a kláštery vás jistě také nenechají chladnými. Najdete tu i romantiku malých vesniček uprostřed tajemných hor. Můžete se toulat po horách a uprostřed nádherné, neposkrvněné přírody pozorovat rostliny a živočichy. Na březích ostrova vás bude ovívat příjemný mořský vánek, zatímco se budete vyhřívat na jemném teplém písku po osvěžující koupeli v moři. Nahlédnout můžete i do úžasného království pestrého podmořského života.

VSTUP DO ZEMĚ

Vízum: NE (po dobu 90 dnů pobytu)

Občané ČR, kteří cestují na Kypr, musí mít cestovní pas, jehož platnost je minimálně 6 měsíců od dne vstupu. Pro turistické cesty nepřesahující 30 dnů není vízum potřeba. Při individuální turistice si může při vstupu do země imigrační úřad vyžádat předložení zpáteční letenky, potvrzení o ubytování a prokázání finanční hotovosti ve výši 150 USD na osobu na den.

Celní předpisy

Bezcelně může být do Kyperské republiky dovezeno 200 ks cigaret, 50 ks doutníků nebo 250 g tabáku, 1 l lihovin, 2 l vína, 0,6 l parfému a jiné předměty do hodnoty 170 EUR. Osobám mladším 17 let není uděleno povolení k bezcelnímu dovozu tabákových výrobků a alkoholických nápojů. Absolutní zákaz dovozu platí pro střelné zbraně, vystřelovací nože, dýky, pirátské CD a audio-videokazety, mléko a mléčné výrobky, maso, rostliny a zvířata. Dovoz domácích zvířat se nedoporučuje, neb díky přísné veterinární kontrole jsou zvířata v několikátýdenní karanténě. Pro dovoz domácí i zahraniční měny není uplatňováno žádné omezení. Částku vyšší než 1 700 EUR (popřípadě ekvivalent v jiné měně) je nutné na celnici deklarovat.

Bez povolení Kyperské archeologické služby je přísně zakázán vývoz starožitností.

MĚNA

Kyperská národní měna je od ledna roku 2008 euro (EUR).

Banky jsou většinou otevřené od pondělí do pátku: 8.15 – 12.30 hodin. Některé centrálně umístěné banky mají odpolední turistický servis od úterý do pátku. Banky na letištích v Larnace a Paphosu jsou otevřené 24 hodin denně. Stejně je tomu tak v Limassol Harbor.

Výběr hotovosti z bankomatů je oblíben jak u místních obyvatel tak u turistů. Před odjezdem na Kypr zkontrolujte stav vašeho konta. Vezměte si pro jistotu dvě platební karty na výběr peněz v bankomatu, v případě ztráty můžete použít druhou. Bankomaty naleznete téměř ve všech městech a turistických místech na Kypru.

Většina platebních karet je tu všeobecně akceptována, ale ne všechny banky vyplácejí hotovost na každou kreditní kartu. Je zde přes 11 000 obchodů, restaurací a hotelů, které akceptují kreditní karty. Výhodné jsou Eurošeky a cestovní šeky.

PODNEBÍ

Podnebí na Kypru je subtropické, v zimě nastává období dešťů, v létě je sucho a horko. Pohoří Troodos pokrývá v zimních měsících vrstva sněhu. Dešťových srážek zde spadne v průměru jen 300–400 mm ročně. Kypr se může pochlubit tím, že většina dní v roce je slunečných.

Kypr nabízí svým návštěvníkům příjemné počasí v každém ročním období. V létě od půlky května do půlky října průměrné teploty dosahují 22–40 °C. Létu je ideální pro koupání v moři, provozování vodních sportů a okružní plavby lodí. V těchto měsících je doporučeno navštěvovat archeologická místa časně zrána nebo ve večerních hodinách. V pohoří Troodos, kde je chladněji, jsou ideální pro turistiku a cyklistiku i letní měsíce. Na podzim od října do listopadu je stále ještě příjemné teplo, s chladnějším vánkem. Příroda okouzluje svojí barevností a pestrostí. V pohoří Troodos probíhá sklizeň vinné révy. Stále ještě je toto období vhodné ke koupání v moři při cestách za vínem. Zima je krátká a mírná. Teploty se pohybují kolem 16 °C. Zima přinese nadílku sněhu v pohoří Troodos, takže si milovníci lyžování mohou vychutnat jak tento sport, tak krásnou přírodu. Zima je obdobím dešťů, ale přesto je většina dnů slunečných. Můžete navštívit různá muzea a kulturní akce. Kouzelné nádherné jaro s rozkvetlými vonícími loukami a čerstvě zelenými lesy je ideální dobou k pobytu. Teploty se pohybují okolo 19 °C.

GEOGRAFIE, FLÓRA A FAUNA

Kypr je třetí největší ostrov ve Středozezemním moři. Jeho rozloha činí 9 251 km². Kypr se nachází asi 105 km od Sýrie, 75 km od Turecka a 380 km od Egypta. Nejbližší řecké místo je ostrov Rhodos, který leží 380 km na západ od Kypru.

Území kyperského ostrova tvoří dva velké horské masívy – pohoří Troodos a pohoří Kyrenia. Vápencové pohoří Kyrenia se táhne souběžně se severními břehy ostrova a je dlouhé asi 100 km. Pohoří Troodos, jehož horské stráně jsou většinou porostlé nádhernými borovicovými lesy a vévodí mu nejvyšší hora Kypru Mt. *Olympos* – 1951 m n.m., zabírá jihozápadní část ostrova. Mezi masívem Troodos a Kyrenia se nachází rovina Mesaoria, která slouží především k pěstování obilí, citrusových plodů a oliv. Rozkládá se na území od západního Morfou až k východní Famagustě. Téměř uprostřed pánve se nachází hlavní město Kypru Lefkosia (Severní Nicosia). V jižním cípu ostrova se nachází dvě města Larnaka a Limassol. Západní část ostrova tvoří poloostrov Akamas, severovýchodní část tvoří poloostrov Karpas. Nejjižnějším cípem ostrova je poloostrov Akrotiri. Kyperské pláže s jemným pískem patří k nejčistším v Evropě.

Na Kypru se zastavují ptáci putující mezi Evropou a Afrikou. Milovníci ptáků můžou na ostrově pozorovat nejen druhy na cestě k domovu, ale také místní druhy jako jsou supi, poštolky a káňata. Vhodnými místy k pozorování jsou jezero Akrotiri a jezero v Larnace, kde mj. najdete tisíce plameňáků, orli, sovy a kachny. Mezi savce, kteří obývají ostrov, patří lišky, zajáci, ježci a netopýři. Z hadů je to zmije a několik druhů ještěrek. Chráněným druhem je *muflon*, který žije v pohoří Troodos a v lesích v oblasti Pafosu. Na pobřeží se vyskytuje další chráněný druh - želva.

Na ostrově se vyskytuje 1800 druhů rostlin, z toho 128 druhů roste pouze na Kypru. Ostrov je domovem 20 000 druhů orchidejí, z toho bylo 45 druhů nalezeno pouze na Kypru. Nejrozšířenější oblastí výskytu orchidejí je pohoří Troodos. Nejvíce se rostlinám daří v borovicových lesech, na pobřeží moře a v horách, kde divoké rostliny doslova překypují nádhernými barvami a pyšní se různými tvary. Na horských loukách můžete spatřit obrovské množství vlčích máků, blatouchů a sasanek. Díky vysoké nadmořské výšce vyrůstá na hřebenech hor zvláštní druh žlutého kyperského krokusu.

K populárním výletům patří *safari*. Jeden z nejoblíbenějších výletů jeepem začíná v Paphosu a vede do zátoky v Avakas Gorge, další jsou Akamas safari, Troodos safari nebo velbloudí a pštrosí safari, kdy objevíte krásnou přírodu a současně navštívíte velbloudí park a pštrosí farmu.

SPORT

Kypr nabízí nepřehledné množství různých druhů sportovního vyžití, a to především díky svému příjemnému klimatu. Protože na ostrově je téměř celý rok slunečno, sportovci se nemusí obávat nepříznivého počasí. Jako příklad místa, kde můžete na jednom místě provozovat více druhů sportovních aktivit, je sportovní centrum **Elias Country Club**, které se nachází poblíž vesnice Pareklisia. Nabízí vybavení pro jízdu na koni, golfové hřiště (18 jamek), bowling atd.

Vodní sporty

Je tu mnoho **potápěčských** klubů a center, kde může turista absolvovat potápěčský kurz. Kypr se stal populárním pro potápěče především teplotami vody – v lednu se pohybuje teplota kolem 16 °C, v květnu 21 °C, v srpnu 24 °C a v říjnu 24 °C. Platí zde zákaz vybírat antické předměty z mořského dna a zákaz rybolovu (povolen jen na místech vyhrazených místech). Nejlepším místem pro šnorchlování je východ Kypru kolem Protarasu. U mysu Cape Gkreko naleznou potápěči mnoho jeskyní zhruba v hloubce 10 až 45 m. Asi 2 km od přístaviště v Larnace se potopila v roce 1979 švédská loď Zenobia, která je nyní také cílem mnoha potápěčů.

Jedním z nejoblíbenějších míst pro **windsurfing** je pláž u Palekastra, hlavně proto, že jsou zde příznivé větrné podmínky. Nejideálnějšími obdobími na tomto místě jsou měsíce červenec a srpen.

Klimatické podmínky, čisté moře a rozmanité pobřeží láká milovníky **jachtingu**. Na Kypru je pět přístavů a několik zátok pro jachtaře a majitele plachetnic. Oblíbená místa jachtařů jsou Coral Bay u Paphosu, Geroskipou Beach u Paphosu, Dasoudi Beach u Limassolu a Larnaka Public Beach. Půjčení motorové lodě stojí cca 51 EUR/30 min., obyčejné lodi cca 17 EUR/30 min.

Rybolov může na Kypru provozovat pouze osoba starší 12 let, která má zakoupené povolení, buď pro danou oblast nebo pro všechny oblasti. Nachází se zde asi 20 oblastí ideálních k rybolovu.

Turistika

Pěší turistika je jeden z dobrých způsobů, jak poznávat krásy ostrova Kypr. Obzvláště na jaře, kdy jsou teploty pro provozování turistiky příjemné a ve volné přírodě rozkvétají všechny květiny. Pohoří Troodos a poloostrov Akamas nabízí velké množství turistických tras. Na Kypru je jich dohromady přes 200 a jsou velice dobře označené.

Kypr nabízí různé druhy **cyklistických** tras, ať už je to horská cesta nebo cesta na pobřeží moře. Nejlepšími pro cyklistiku jsou zimní a jarní měsíce, kdy jsou teploty poměrně nízké. Cyklisté by se měli vyvarovat cestě na západ v pozdním odpolední, protože hrozí nebezpečí ozáření sluncem. Cyklisté by měli vždy mít sluneční brýle a pokrývku hlavy. Kolo si můžete půjčit v každém větším městě za cenu 6-17 EUR denně. Za zmínku stojí příručka **Cyprus for Cycling**, kde najdete popis 19 doporučených cyklistických tras. Délka tratí je od 2,5 km do 20 km.

Golf

Tsada Golf Club - poblíž vesnice Tsada, asi 20 minut jízdy na sever od Paphosu. Hřiště se nachází 550 m n.m., má 18 jamek, jeho délka je 6060 m.

The Secret Valley Golf Club - 18 km východně od Pafosu, 49 km od Limassolu, poblíž „Petra tou Romiou“. Má 18 jamek, délka hřiště je 6158 m.

Aphrodite Hills - nové 18jamkové hřiště, par 71, délka 6665 m a klub house se nachází nedaleko místa, kde se zrodila Afrodita.

Další sporty

Populární je zde **jízda na koni**, různé kluby nabízejí školené instruktory a jezdecké vybavení. **Tenisové** kurty naleznete ve všech městech a ve většině hotelů. Hřiště na **squash** je v Lefkosii a ve většině hotelů. V hotelech mohou hřiště používat jenom v místě ubytování návštěvníci. **Bowling** najdete v Lefkosii a Limassolu. Obě centra jsou plně vybavená, mají 12 a 8 řad. Poměrně oblíbená jsou na ostrově Kypr **střelecká** centra.

ZDRAVOTNICTVÍ

Není nutné žádné očkování. Obecně platí, že pokud nebudete podnikat opravdu dobrodružnou cestu, je riziko jakékoli nákazy opravdu minimální. Nejčastější nemoc, která ohrožuje turisty přijíždějící na Kypr, je vyčerpání z tepla. Dbejte proto na dostatečný příjem tekutin, zvyšte příjem soli, noste lehké oblečení a pokrývku hlavy. Je nutné se též chránit před slunečními paprsky. Používejte opalovací krém s vyšším ochranným faktorem a sluneční brýle.

Existuje bilaterální dohoda, která umožňuje občanům ČR bezplatné lékařské ošetření. Vztahuje se pouze na případy první pomoci. Za pomoc poskytovanou soukromými lékaři a za zubaře se platí. Doporučuje se proto před odjezdem uzavřít v ČR pojištění. Lékařská péče na Kypru je na dobré úrovni. Většina lékařů mluví dobře anglicky. Lékárny bývají dobře vybaveny, některé jsou otevřené 24 hodin denně.

DŮLEŽITÉ ADRESY A TELEFONY

Embassy of the Czech Republic (Ambasáda)

Adresa: Arsinois 18, Acropolis, P. O. BOX 252 02, 1307, Lefkosia

Tel.: 357 22 421118, 357 99 6315 05, Fax: 357 22 421059, E-mail: cyprusembass@mbox.vol.cz

Úřední hodiny: pondělí, středa, pátek 10.00-12.00

Na všech těchto telefonních číslech se domluvíte anglicky:

ambulance: 199, 112

policie: 199, 112

hasiči: 199, 112

noční lékárny: 192

TELEFONOVÁNÍ APOD.

Telefonní spojení z **ČR na Kypr** je 00357 + regionální kód + účastnické číslo, z **Kypru do ČR** 0042 + regionální kód + účastnické číslo. **Místní kódy:** Lefkosia (Nicosia) 02, Limassol 05, Larnaka 04, Paphos 06, Agia Napa 03, Paralimni/Protaras 03, Polis 06, Platres 05, mobily 09.

Volání z mobilního telefonu v zahraničí umožňuje **mezinárodní roaming**. Před odjezdem je třeba zjistit, zda tuto službu na vašem telefonu máte aktivovanou. Nezapomeňte, že když voláte ze zahraničí, musíte vytočit i mezinárodní linku ČR. V zahraničí platíte i za příchozí hovory.

Připojení k internetu je snadné a rychlé. Kavárny většinou účtují 4.50 EUR za první hodinu a 1,70 EUR za každou další hodinu.

Elektrina

Na Kypru se používá elektrický proud o napětí 240 V nebo 50 Hz. Pro elektrické přístroje potřebujete adaptér, který se dá zakoupit v obchodě nebo půjčit v hotelu.

STRAVOVÁNÍ

Kvalita vody a jídla je sledována Ministerstvem zdravotnictví a obecními úřady a je na vysoké úrovni. Je bezpečné pít obyčejnou vodu z kohoutku.

Noční kluby naleznete ve všech větších městech a v hotelích, nejvíce jich je v Agia Napa. Na diskotékách se platí za vstup, nápoje jsou dražší než v barech. Zavírá se kolem 1 hod. v noci.

Recepty kyperské kuchyně jsou ovlivněny řeckými, ale také, díky poloze ostrova, africkými a východními recepturami. Základ je v mase, salátech a ovoci. Důležitou roli tu hraje ochucení čerstvým kořením a pro přípravu salátů používání čerstvého olivového oleje. Nejoblíbenějším kořením je oregáno, tymián, rozmarýna, bazalka, česnek, olivy, oříšky. Ze zeleniny jsou nejoblíbenější lilky, rajčata, artyčoky, z ovoce jsou to pomeranče, citróny, grepy, melouny, meruňky, hrušky, jablka, banány a různé druhy hroznového vína, třešňi a fíků. Kromě ryb patří mezi oblíbené maso skopové a hovězí, ochutnat lze kozí maso.

Meze je souhrn jídel, který obsahuje tři nebo čtyři chody - salát, hlavní jídlo vegetariánské nebo jídlo s masem, ovoce. Začíná se předkrmem, který zahrnuje zvláštní omáčky jako je hummus s česnekem, rybí salát, tahini s olivami, chléb a čerstvý salát. Omáčky většinou velmi dobře zasytí. Mezi speciality v předkrmech patří chobotnice na víně, hlemýždi v rajčatové omáčce, květák a sýr haloumi. Hlavní chod tvoří masové kuličky, párky a různě upravené maso – kebab, grilované kuře. Dezerty se většinou skládají z čerstvého ovoce namáčeného v sirupech či omáčkách.

Mezi oblíbené nápoje patří čaj a káva. Káva je silná a malá. Oblíbené jsou také ovocné šťávy vyráběné z čerstvého ovoce. Mezi alkoholickými nápoji jsou velmi oblíbené různé druhy vín pěstované a vyráběné na Kypru. Kyperská vína jsou jedna z nejstarších na světě. Mezi nejlepší značku vín patří v současnosti Commandaria – sladké víno. Za láhev kyperského vína 0,75 l zaplatíte v restauraci o 5,10-10,20 EUR.

Tava je velmi oblíbený pokrm - dušené jehněčí s velkým množstvím cibule a rajčat

Hiromeni – uzené vepřové maso naložené v koření

Pastourma – párky obsahující feferonky a pálivé koření.

Loukanika – párky ochucené koriandrem, namáčené v červeném víně a vyuzené

Koupepia – listy hroznového vína naplněné mletým masem a rýží

Lountza – uzené vepřové maso servírované jako sendvič

Halloumi – lehký sýr, většinou grilovaný, vyroben z ovčího mléka, ochucen tymiánem a mátou

Sheftalia – grilované vepřové párky

Afelia – vepřové maso marinované ve víně a koriandru

Stiphado – hovězí nebo králičí maso podávané s vinným octem, cibulí a kořením

Ofto kleftiko – naložené jehněčí maso

Kolokasi – kořenová zelenina chuti sladkých brambor

Taramosalát – typické řecké jídlo, ryba v omáčce posypaná petrželí a cibulí a pokapaná citrónem

Talatouri – okurkový jogurt, česnek, něco jako tzatziki

Řecký salát – rajčata, salát, papriky, fetta sýr, zelené olivy a koření

Moussaka – tradiční řecké jídlo, mleté maso s opékanými lilky a s omáčkou

Souvlakia – kebab s jehněčím, kuřecím a vepřovým masem

Dezerty:

Loukoumades – kyperská buchtička s medovým sirupem

Daktyla – dezert s mandlemi, lískovými oříšky a skořicí

Pastellaki – směs sezamových semínek, burských oříšků a medového sirupu

Shiamali – pomerančový moučník   **Kolokoti** – moučník plněný dýňovou směsí a rozinkami

Galatopoureko – moučník plněný krémem   **Loukomia** – želatina, růžová voda a cukr

NÁKUPY

Kypr je dobře vybaven zbožím všeho druhu. Mnoho lidí zde nakupuje především brýle, které lze koupit velmi levně. Dále je tu výhodná koupě kožených výrobků, oblečení z vlny, keramiky, měděného a stříbrného nádobí a košíků různých druhů. Zdejší likérky nabízejí různé druhy vín vynikajících chutí, likéry, brandy a alkoholický nápoj zivania.

Lefkosia - Nejznámější nákupní třídou ve městě je Arhiepiskopou Makariou III. Kvalitní výrobky z vlny naleznete ve Woolworthu, který se nachází v Shakolas Tower, Lidra.

Limassol - Většinu produktů naleznete v obchodech na ulici Agiou Andreou v centru města.

Larnaka - V Larnace můžete výhodně nakoupit krásnou keramiku na ulici Mehmet Ali 13 v obchodu Emira Pottery. Optiku naleznete na ulici Ermou 95 – 97 v obchodě Optical House.

Tržiště

Pokud chcete opravdu porozumět kyperskému jídlu a jeho chuti, měli byste navštívit místní tržiště, a to nejlépe v časných ranních hodinách, kdy slunce ještě tolik nepálí, a hospodyně nakupují suroviny na přípravu oběda.

Z **koření** tu naleznete svazečky čerstvého koriandru, petržele a salátu. **Zelenina** a ovoce bývají sbírány časně zrána, před odjezdem na trh, což zaručuje to, že vše je opravdu čerstvé a výborné chuti. Najdete zde různé odrůdy rajčat, papriky, lilky, avokádo, courgettes,... mezi více exotické patří okra, švýcarská chard, černé fazole a artyčoky. Možná se pozastavíte nad názvem „kolokasi“, což je kořenová zelenina pěstovaná pouze na Kypru. Její chuť připomíná sladké brambory a je výrazná zvláště podává-li se s vepřovým masem. Mezi **ovocem** naleznete citrusové plody – pomeranče, grepy a citróny. Jistě neodoláte vábně vyhlížejícím jahodám, vypěstovaným v horských osadách. V červnu si budete moci zakoupit černé třešně, meruňky, broskve, nektarinky, melouny, vodní melouny a švestky. Všechny druhy ovoce jsou šťavnaté a mají výbornou chuť. Hroznové víno můžete zakoupit na tržišti od července do listopadu. Nevynechávejte ochutnávku zelených a fialových fíků, které jsou nejčerstvější od srpna do září. Na tržišti naleznete různé druhy čerstvých ryb a mořských živočichů - mezi nejoblíbenější patří chobotnice a sépie. Můžete si je koupit čerstvé na trhu nebo už upravené v kterékoli restauraci. Maso na Kypru bývá velmi čerstvé, takže se nemusíte bát. Kromě ryb patří mezi oblíbené maso jehněčí a hovězí. Můžete ochutnat též kozí maso. Mezi další produkty nabízené na tržištích patří například med, různé druhy oliv, domácí sýr a kyperské párky – loukanika.

Tržiště se spoustou ovoce, zeleniny, s keramikou, rukodělnými výrobky a dalším zbožím naleznete téměř v každém městě nebo vesnici.

Mezi zajímavá **umělecká centra** patří:

FOINI - na jižním úbočí hor Troodos, přibližně 1 hodinu jízdy od Limassolu. Vesnici proslavila zejména keramika, krajky a tradiční křesla.

OMODOS - také na jižním úbočí hor Troodos. Nakoupit zde můžete krásné výšivky.

PANO + KATO LEFKARA - u silnice Lefkosia - Limassol, 45 minut jízdy od Limassou. Vyrábí se zde především výrobky ze stříbra a výšivky.

VAT

Daň z přidané hodnoty je zahrnuta v ceně každého zboží i služby. Na Kypru existují 3 druhy - 10 %, 5 % a 0 %. Zahraniční návštěvníci Kypru mohou požádat o navrácení této daně. Podmínky: nesmíte být držitelem kyperského pasu, váš pobyt na Kypru během posledních dvou let nesmí být delší než 365 dní, celková částka nákupu musí být větší než 170 a menší než 17 000 EUR, zboží musí být přepravováno v příručním zavazadle a datum nákupu nesmí být starší jak 3 měsíce. Musíte nakupovat v obchodech, které jsou označeny nálepkou tax free shopping a po nákupu požádat o vyplnění příslušného formuláře. Když opouštíte Kypr, ukažte své nákupy a pas celnímu úředníkovi a nechte si orazítkovat Váš tax free dokument.

DOPRAVA

Taxi

Na Kypru existují 3 druhy taxíků. **Taxi service** (meziměstské taxi) propojuje velká města (Lefkosia, Limassol, Larnaka, Pafos), z nichž odjíždí téměř každou půlhodinu od rána do večera, mimo státních svátků. Má kapacitu 8 lidí. Taxi si můžete objednat telefonicky a pasažéři mohou být nabráni na jakémkoliv místě ve městě. **Venkovské taxi** (rural taxis) si můžete objednat pouze z jejich základního stanoviště. V těchto taxi nejsou instalovány taxametry a vozy se řídí podle tří tarifů, záleží, zda jde o cestu pouze na místo nebo i nazpátek a v denních či nočních hodinách. 1 zavazadlo je přepravováno zdarma, za každé další se platí. Zrušení taxi nebo čekací doba jsou též účtovány. Objednávka musí dosáhnout určité minimální výše. **Městské taxi** (urban taxis) fungují 24 hodin denně a jsou lehce dosažitelné v každém městě. Můžete si je objednat buď telefonicky nebo chytit na ulici. Tyto taxi jsou vybaveny taxametry. Ceny jsou počítány podle ujetých km, existuje denní a noční tarif. U každého zavazadla vážícího více než 12 kg se platí poplatek za kg navíc. Speciální příplatek za jízdu je účtován o svátcích. Individuální taxík stojí asi sedmkrát víc než jízdné ve sběrném taxi, které je zase asi dvakrát dražší než cestování linkovým autobusem.

Autobusy

Vlaky zde nejezdí. Autobusy vypadají jako repliky anglických autobusů z padesátých let. Jsou ale pohodlné, levné a jezdí na čas. Na Kypru fungují 3 druhy autobusů. Všechna důležitá města jsou spojena **dálkovými** autobusy, které jezdí každý den kromě neděle. Všechny vesnice jsou spojeny s nejbližšími městy **zastávkovými** autobusy, jež jezdí jednou či dvakrát za den. **Městské** autobusy jezdí téměř nepřetržitě celý den až do půlnoci, zejména v létě a v turistických centrech.

Pronájem aut, motocyklů a kol

Potřebujete platný mezinárodní řidičský průkaz. Ceny pronájmu vozů se pohybují zhruba od 16 do 60 EUR, záleží na druhu auta a na sezóně. Auto je většinou v pořádku, ale zkontrolujte vše ještě před jízdou. Parkovné je levné. Pokud si chcete pronajmout motocykl, musíte dodržovat tato pravidla: řidič i spolujezdec musí mít vždy helmu, věk spolujezdce musí přesahovat 12 let a je zakázáno jezdit na závodních motorkách v turistických oblastech a v Lefkosii 20.00–6.00 hod. Ceny za půjčení kola se pohybují okolo 4.50 EUR za den. Cyklistické tratě najdete po celém ostrově. Nejpopulárnější v oblasti Agia Napa, kde se délka tratí pohybuje od 2,5 km do 20 km. Na ostrově se jezdí po **levé straně**. Silniční ukazatele jsou dvojjazyčné, řecké a anglické. Vzdálenosti jsou označeny v km. Kyperské silnice jsou v celkem dobrém stavu. Čtyřproudá dálnice byla vybudována z Lefkosie do Limassolu a z Larnaky do Paphosu. Nejvyšší **povolená rychlost** na dálnici je 100 km/hod, mimo obec 60 km/hod a v obci 50 km/hod. Řidič musí být starší 21 let, pro motocykl starší 18 let. Parkování je zakázáno za žlutými plnými čarami. Řízení po požití alkoholu je přísně zakázáno. Řidičům je doporučováno, aby při jízdě používali sluneční brýle, především v odpoledních hodinách je jízda na západ ohrožena oslněním.

Letecká doprava

Většina mezinárodních letů přistává v Larnace. Letiště v Paphosu je menší, létají sem většinou charterové lety. Je možné udělat si výlet do některé ze sousedních zemí. Z Kypru každý den létá pravidelná linka do Řecka. Časté jsou lety do Izraele, Egypta, Jordánska, Libanonu a Sýrie.

Vodní doprava

V období od března do června jsou pořádány výlety lodí. Cena za výlet zahrnuje nápoje a občerstvení servírované na palubě lodi. Lodí se z Kypru dostanete lehce do Řecka a na řecké ostrovy, do Egypta, Izraele, Libanonu a Sýrie. Všechny lodě používají buď přístav v Limassolu nebo v Larnace. Přístav v Limassolu je největší přístav na ostrově a byl v r. 2001 jedním z nejušnějších přístavů ve Středomoří. Přístav v Larnace se nachází hned vedle centra města.

PRAKTICKÉ INFORMACE

Osobní bezpečnost

Kriminalita na Kypru je opravdu ojedinělá. Místní obyvatelé většinou nechávají auta nezamčená, turistům je však doporučováno zamykat jak auta, tak dveře u pokoje. Téměř všichni policisté mluví dobře anglicky. V případě nouze volejte číslo **199** nebo **112** (ve všech městech).

Vstup na území Severokyperské turecké republiky z řecké strany je nelegální. Jediný přechod se nachází v Lefkosii poblíž hotel Ledra Palace. Překročit hranici můžete pouze pěšky, a to každý den od 8.00 do 13.00 hod, návrat je povinný tentýž den do 17.00 hodin. Za vstup do severní části je vybírán poplatek, uděluje se vízum mimo cestovní pas.

Turisté by měli předejít pokusům o přiblížení se k hraniční linii příměří tzv. **Green Line**. Hranice prochází napříč celým ostrovem v délce 180 km a střeží ji ozbrojení příslušníci řecko-kyperské Národní gardy a vojáci turecko-kyperské a turecké armády, které oddělují příslušníci jednotek OSN. Green Line je vyznačena ostnatým drátem nebo tabulemi. V oblasti linie je zakázáno fotografování a používání videokamer.

Dodržujte základní bezpečnostní pravidla, nehláďte volně pobíhající psy a kočky a nedotýkejte se také jiných zvířat, pokud si nejste stoprocentně jisti, že je to bezpečné. Chraňte se dlouhými kalhotami a vhodnou obuví před hady a hmyzem. Vyhněte se kontaktu se zmijemi a s jedovatým druhem ještěrky.

V hotelech i restauracích činí **spropitné** 10 % účtované ceny. Řidiči taxíků a doručovatelé očekávají malé spropitné. Spropitné není na Kypru povinností, ale pár drobných za poskytnutou službu je vždy oceněno.

Fotografovat můžete v podstatě kdekoli se vám zachce. **Fotografování** je zakázáno pouze v oblasti Attily a Green Line. Oblast Green Line je monitorována z obou stran. Upozornění o zákazu fotografování respektujte také v oblastech, kde sídlí armáda, v přístavech, na letištích a na dalších vládních místech. Je zakázáno fotografování v mešitách při modlitbách. Pokud chcete fotografování místní obyvatele, je slušné požádat o povolení. V některých muzeích musíte zaplatit za povolení k fotografování poplatek. Zakázáno je používání blesku při fotografování nástěnných maleb.

Společenská etiketa

Přátelství a pohostinnost obyvatel Kypru jsou velmi známé. Pokud budete někam pozváni na kávu nebo jídlo, nejlepším způsobem jak poděkovat je přinést nějaký dárek. Je zvykem, že pokud vám bude ke kávě nabídnuta sklenice vody, nejdříve vypijete vodu a pak si vychutnáte kávu. Při pití vína je zvykem naplnit skleničku pouze do poloviny. Je nezdvořilé vypít skleničku až do dna. Víno se musí průběžně dolévat.

Kypřané si potrpí na **formálnost**. Oslovují se pane a paní, slečno. Oslovení pouze jménem bez příjmení je příliš osobní. Návštěva přátel je sjednána předem na určitý termín a ještě před návštěvou se hosté ujistí, zda je všechno v pořádku a zda mohou přijet.

Pokud se budete chtít opalovat na nudistické pláži, nebude vám to odepřeno. Dejte přitom ale pozor, abyste nepohoršili místní obyvatele.

Na návštěvu kostelů a mešit se vhodně oblékněte, nerušte modlitební obřad, mluvejte velmi potichu a nefotografujte.

Turecká komunita muslimů zakazuje ukazovat si na někoho prstem, ukazovat patu nebo chodidlo, hlasité smrkání, používání párátků.

Určitě nesmí ve vašem zavazadle chybět **douhé kalhoty**, jako ochrana před hmyzem a jako nutnost při vstupu do mešit. Nezapomeňte na léky, které běžně užíváte, a také na **opalovací krém a sluneční brýle**.

SLOVNÍK

Oficiálními jazyky jsou turečtina a řečtina. Téměř všude se domluvíte anglicky. V turistických oblastech se domluvíte také francouzsky a německy.

Řečtina má na Kypru jinou výslovnost a jiný přízvuk než v Řecku. Používá se na jihu ostrova. Uvedený slovníček předkládá slova napsaná tak, jak se vyslovují.

Dobry den. Ahoj – yasas	Pláž – tin plaz
Nashledanou – andio	Most – ti yefyra
Ano – ne	Hrad – to kastro
Ne – ohi	Kostel – tin ekkliseea
Prosím – parakalo	Nemocnici – to nosokomeeo
Děkuji – efharisto	Mešitu – to dzamee
Promiňte prosím – me synhorite	Staré město – tin palya poli
Kolik to stojí? – poso kani?	Náměstí – tin plateea
Mluvíte anglicky? – milate anglika?	Věž – ton byrgo
Nerozumím – katalaveno	Snídaně – proeeno
Kde je autobusová stanice? – pou ine i stasi tou leoforiou?	Oběd – mesimvrino
Chci jet do Agia Napa – thelo na pao stin Ayia Napa	Večeře – vradhino
Můžete mi to ukázat na mapě? – borite na mou to dhixete sto harti?	Jsem vegetarián – ime horotofagos
Jděte pořád rovně. – piynete efthia	Můžu vidět menu? – boro na dho to menou parakalo?
Zahněte doleva – stripste aristera	Jsem – ime
Zahněte doprava – stripste dexia	Diabetik – dhiavitikos
Další – epomeno	Epileptik – epiliptikos
První – proto	Astmatik – asthmatikos
Poslední – telefteo	Alergik – alergikos
Lod' – ferribot	Opalovací krém – andieeliakee krema
Autobus městský – to astiko	Léky – farmako
Autobus – leoforeeo	Kolik je hodin? – ti ora ine?
Chtěla bych lístek do – tha ithele ena isitirio	Je – ine
Zpáteční – me epsitrofi	Jedna hodina – mia i ora
Pouze tam – mono	Dvě hodiny – dhio i ora
Ráda bych – thelo ena	Pondělí – dheftera
Levný hotel - ftino xenodohio	Úterý – triti
Čistý pokoj – katharo dhomatío	Středa – tetarti
Kemping – kampin	Čtvrtek – pempti
Klíč – klidhi	Pátek – paraskevi
Kde je koupelna? Pou ine to banio?	Sobota – savato
Hledám – psahno ya	Neděle – kyriaki
Banku – tin trapeza	0 – midhen
Centrum – to kendro tis polis	1 – enas (m. r.), mia (ž. r.), ena (stř. r.)
Ambasádu – tin presveea	2 – dhio
Hotel – ena xeodoheeo	3 – tris (m. a ž. r.),. tria (stř. r.)
Trh – ti laekee aghora	4 – tiseris (m. a ž. r.), tesera (stř. r.)
Policii – tin astynomeea	5 – pende
Poštu – to tahydhromeo	6 – exi
Telefon – ena tilefono	7 – epta
Záchody – mia toualetta	8 – ohto
Turistické informace – to touristiko grafeco	9 – enea
	10 – dheka

OBYVATELSTVO

78 % obyvatel na Kypru tvoří ortodoxní kyperští Řekové, 18 % turečtí muslimové, zbytek jsou Maronité, Arměňané, katolíci a ostatní. Řekové sem přišli někdy před 1100 př.n.l. První Turci se zde usadili v dobách tureckých nájezdů někdy kolem r. 1570. Mnoho kyperských Turků odešlo v r. 1974 do USA, Austrálie a Kanady. Většina kyperských Řeků, kteří opustili ostrov v r. 1974, se rozhodla vrátit a žít na ostrově.

Křesťanství hraje stále velmi důležitou roli v životech „řeckých“ obyvatel. Nedělní odpoledne jsou vyhrazena návštěvám kostelů a klášterů. Velký význam mají na Kypru církevní svátky, jako např. Velikonoce a Svatodušní svátky. Vánoce tak velkou roli nemají. Tyto svátky se slaví velkým množstvím jídla, hudbou a tancem.

Většina kyperských Řeků a Turků dodržuje především tradice Kypru na prvním místě a pak teprve tradice států, odkud pocházejí. Na obou stranách „Green Line“ jsou kyperští obyvatelé vstřícní, ochotní a přátelští. Důležitou úlohu hraje rodina a její soudržnost. Obyvatelé Kypru si velmi potrpí na dodržování tradic a zvyků. To je důležité především při různých svátcích, svatbách a pohřbech. Svatba trvá několik dní a je to velká událost.

Kypřané věří na různé pověsti a zvyky. O úterý se říká, že není šťastným dnem. Obyvatelé nosí často na krku modré skleněné oko, které je má ochraňovat před zlými mocnostmi. Věř se totiž, že když někdo na někoho zle pohlédne nebo přítom má špatné myšlenky, může díky tomuto pohledu člověk onemocnět nebo i zemřít. Zlé mocnosti však mohou poškodit i rostliny, zvířata a domy, proto u mnoha obydlí můžete vidět modrý talisman zavěšený u dveří.

Kyperská hudba a tanec

Obyvatelé Kypru milují hudbu a zpěv. Známý je hudební nástroj *bouzouki*, který vypadá jako mandolína. Bouzouki se používá v tradičním hudebním stylu *rembetika*, jež je podobný americkému blues. Snad největší vliv na rembetiku měla hudba hraná v přístavních hospůdkách a restauracích kolem r. 1870 a dále arabsko-perská hudba z 19. století. Název „rembetika“ pochází z tureckého slova „rembet“, což znamená něco jako vyhnanec, psanec.

Na Kypru existuje velké množství lidových tanců, ale většinu z nich můžete vidět už jen na festivalech nebo na speciálních představeních. Kyperské tance dávají přednost tanci v páru nebo mužskému sólu s nožem nebo nějakým předmětem, zatímco ho obklopují ostatní tanečníci. Hluboké kořeny kyperského tance nalezneme až někde u starodávného šamanského tance. Mnoho druhů řeckých tanců, mezi nimi např. *syrtos*, který má znázorňovat starověkou řeckou vázu, se tančí v kruhu. Legenda říká, že tanečníci vytvářející kruh se tak ubrání před zlými mocnostmi. Téměř všude na ostrově můžete vidět tanec *kalamatianost*, který pochází z řecké Kalamaty. Tanečníci stojí v řadě, ruce mají propojené. Dva sóloví tanečníci muž a žena tančí „zeimbekikos a tsiftiteli“. Zeimbekikos je pomalý, stylizovaný, většinou improvizovaný bluesový tanec a tsiftiteli spirituální břišní tanec, který se často tančí na stole pro umocnění atmosféry. V restauracích je oblíbený tanec *datsia*, kdy tanečník balancuje s táčem plným sklenic vína. Tancem se nazývá i snažení hostů zapálit předmět, který drží vybraný tanečník.

Lidové umění

Na Kypru se dochovala tradice ruční výroby různých druhů výrobků. Jeden z nejznámějších předmětů dovozu z této oblasti je proslulá *krajka*. Nejvyšší se tká v malé vesničce Lefkara v jižní části pohoří Troodos. Dalším kvalitním produktem jsou *proutěné košíky a koše*. Bohužel výroba proutěných židlí, křesel a nábytku patří mezi postupně zanikající řemesla. Vysoké kvality dosahují ručně vyráběné výrobky z kovů, převážně ze stříbra a mědi. Na Kypru najdete vysokou kvalitu u *keramických výrobků*. Nepřeberné množství džbánů, které se nazývají „pitharia“, se používá jak k dekoraci uvnitř domu, tak jako květináče, nebo dekorativní nádoby do zahrady. Původně se pitharia užívala k uskladnění vody, oleje a vína.

HISTORIE

6000 př.n.l. - první doklady osídlení

2300-1050 př.n.l. – dobou bronzovou začíná vnější kulturní a politický vliv na život Kypřanů, kteří přicházejí ze Sýrie a Anatólie

1500–1100 př.n.l. – achajská kolonizace, na sklonku doby bronzové už Kypr funguje jako místo obchodní výměny mezi Západem a Východem. Převaha vlivu řecké kultury.

800–700 př.n.l. - doba asyrské a egyptské nadvlády

600–300 př.n.l. – doba perské nadvlády

333–323 př.n.l. – součást říše Alexandra Velikého

294–58 př.n.l. – součást říše Ptolemaiovců

56 př.n.l. – ostrov dobyt Egyptany

395 – ostrov územím římské říše

395–648 – součást byzantské říše

648–965 – ostrov pod nadvládou Arabů

965–1191 – opět pod nadvládou byzantské říše

1191 – ostrov obsazen křižáky

1192–1489 – kyperské království

1489–1571 – ostrov benátskou državou

1571 – ostrov dobyt osmanskou říší, stal se jedním z tureckých pašalíků

1878 – po rusko-turecké válce okupován Velkou Británií, formálně součástí osmanské říše

1914 – ostrov připojen k britskému impériu

1959 – jednání zástupců Velké Británie, Řecka, Turecka, kyperských Řeků a Turků o samostatnosti, uzavření tzv. kyperských dohod, jež se staly právní základem nezávislého státu, zakazovaly připojení ostrova k Řecku či Turecku a zajišťovaly práva turecké menšiny

1960 – vyhlášena nezávislost (britské vojenské základny stále pracují), Kypr členem OSN

1960–1977 – prezidentem je arcibiskup Makarios III., považovaný za nejlepšího politika v historii Kypru. Vystudoval na Kypru, navštěvoval univerzitu v Athénách a studia ukončil na teologické fakultě v Bostonu. Působil jak v oblasti náboženské, tak politické. Povzbuzoval v lidech pocit svobody, nezávislosti a vlastní identity a celý život věnoval boji za lidská práva.

1964 – ozbrojený spor mezi oběma částmi obyvatel, k obnově klidu příchod jednotek OSN

1973–1974 – činnost teroristických organizací v boji za sjednocení s Řeckem

1.7. 1974 – puč řeckých reakčních důstojníků na Kypru

20. 7. 1974 – příchod tureckých vojsk na podporu turecké menšiny. Za pomoci asi 40 000 ozbrojených vojáků obsadila 37 % ostrova. Přes 200 000 kyperských Řeků bylo násilím donuceno během noci opustit své domovy. Tento akt byl odsouzen jako porušování lidských práv kyperského lidu, a to práva návratu a usídlení se. Hlavní město Lefkosia – Nicosia je posledním rozděleným městem v Evropě na dvě části – severní a jižní. Město hlídají vojáci.

22. 7. 1974 – zastaveny všechny boje

1975 – vytvořen separatistický turecký stát na severu ostrova

1977 – vyhlášení Severokyperské turecké republiky, kterou dosud uznalo jenom Turecko

1984–1985 – neúspěšná jednání mezi představiteli kyperských Řeků a Turků za účasti OSN

1.5.2004 – členem Evropské unie

Hospodářství

Svou polohou ve Středomoří má Kypr šanci fungovat jako mezinárodní obchodní středisko, a to obzvláště pro Střední Východ. Značné finanční zisky přináší Kypru rozvinutý turistický ruch, který se podílí 40 % na celkovém exportu zboží a služeb. Pro kyperskou ekonomiku je důležitý též vývoz vína, cementu, oblečení a obuvi. Na ostrově jsou vhodné podmínky pro pěstování citrusových plodů, rajčat a vinné révy. Velký význam má rybolov.